SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 269
van **KRISTOF SLAGMULDER**
datum: 8 april 2022

---

aan **BART SOMERS**
VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Imamopleiding - Faciliterende flankerende initiatieven

In een vorige schriftelijke vraag, nr. 421 ingediend op 11 maart 2022[1], bevroeg ik minister Weyts omtrent de gevolgen van een aangekondigde intrekking van de erkenning van de Moslimexecutieve (EMB) door federaal minister van Justitie Vincent Van Quickenborne voor verschillende geledingen van het Vlaamse onderwijs waar de Moslimexecutieve een rechtstreekse dan wel minder rechtstreekse rol in speelt.

Daarbij polste ik in mijn zesde deelvraag ook naar de gevolgen voor de imamopleiding waarvan de eerste jaren worden ingericht door de KU Leuven, de stand van zaken rond de vzw AFOR en eventueel gepland overleg tussen de minister, de KU Leuven en de minister van Justitie omtrent de toekomst van deze opleiding. Minister Weyts' antwoord was karig en wees gewoon (nogmaals) op het feit dat de imamopleiding an sich een federale bevoegdheid is. Ik citeer uit de respons:

"De samenwerking tussen de Katholieke Universiteit Leuven en vzw AFOR rond de vormgeving van een imamopleiding is een federaal initiatief naar aanleiding van een aanbeveling in het eindrapport van de federale parlementaire onderzoekscommissie na de aanslagen van 22 maart 2016. Het betalen van bedienaars van de eredienst is immers een federale bevoegdheid. Voor een actuele stand van zaken verwijs ik u dan ook graag door naar minister Van Quickenborne."

Hieruit leid ik dus af dat de minister omtrent dit onderwerp geen verdere (formele dan wel informele) overleg of afspraken met de KU Leuven, minister van Quickenborne en/of vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap wenst in te stellen op korte dan wel middellange termijn.

Desalniettemin verklaarde minister Somers gedurende de zitting van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering van 15 maart 2022 bij een vraag om uitleg van collega Sminate[2] dat men vanuit Vlaanderen wel flankerende beleidsinitiatieven zal nemen rond de imamopleiding. Ik citeer hierbij uit diens respons:

"De overheid kan, zonder zich te moeien met de inhoud van de opleiding, gelet op het principe van scheiding tussen kerk en staat, wel een faciliterende rol opnemen. We moeten niet steeds op het EMB wachten. We kunnen als overheid zelf bekijken wat we kunnen doen. Ik wil dat we zoveel mogelijk het heft in eigen hand nemen en een regelgevend initiatief uitwerken om een Vlaamse imamopleiding te faciliteren. Ik wil benadrukken dat het gaat over faciliteren, want zelf oprichten kunnen we niet, op basis van de grondwettelijke scheiding tussen kerk en staat.

Soms kunnen we inspiratie halen bij onze zuiderburen, en dan moeten we dat ook doen. Zo heeft de Franse Gemeenschap in 2016 via een decreet een instituut voor de bevordering van de opleidingen over de islam opgericht waarin experten, vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap en de overheid zetelen. Dit instituut heeft de volgende opdrachten: opleidingen initiëren voor imams, leraren islamitische godsdienst, islamitische adviseurs, socioculturele actoren enzovoort; het uitwerken van een opleiding bachelor in de godsdienstige en maatschappelijke wetenschappen en een master in de moslimtheologie.

Ik heb aan mijn administratie dan ook de opdracht gegeven om in eerste instantie, los van het huidige EMB, een aantal actoren in een platform samen te brengen, zoals het Departement Onderwijs en Vorming, de universiteiten, vertegenwoordigers van de Vlaamse moslimgemeenschap en experten. Ik wil dat dit overlegplatform de decretale oprichting van een gelijkaardig instituut in Vlaanderen onderzoekt waarbij de aanbevelingen van het CIRRA-rapport hierin worden meegenomen, onder andere rond het informeel islamonderricht. Mijn kabinet zal hierover ook contact opnemen met het kabinet van de minister van Onderwijs, want als we dat tot een succes willen maken, moeten we daarin samenwerken. Ik zoek daar een expliciete samenwerking met collega Weyts."

1. In hoeverre zijn deze antwoorden een embryonaal, al dan niet persoonlijk, voornemen van minister Somers of zijn deze zaken effectief vastgelegde initiatieven die volledig gesteund worden door de voltallige Vlaamse Regering? Want bij de lijst van beslissingen van de Vlaamse Regering vind ik bovenstaande zaken niet terug.
2. Het genoemde regelgevend initiatief heeft als doel de imamopleiding te "faciliteren zonder te raken aan de inhoud ervan".
    a) Wat zal de aard zijn van dit initiatief? Zal dat zich vooral richten op een flankerende inhoudelijke versterking van eventuele kandidaten en/of de bredere moslimgemeenschap als soort van meta-vormingsinstituut rond de imamopleiding? Of zal zich dat vooral richten op het publicitaire en communicatieve aspect rond de imamopleiding?
    b) Welk procesmatig traject wordt hiertoe gevolgd?
    c) Welke timing is hiertoe vooropgesteld?
3. Het kan toch niet de bedoeling zijn om het ter inspiratie genoemde Franstalige voorbeeld zomaar te kopiëren en er dus een Vlaamse versie van te maken. Veel van de genoemde taken van dit Franstalige islaminstituut worden immers toch al ingevuld door andere organisaties en initiatieven, ik denk dan (niet-exhaustief) meteen aan:
    - het Netwerk Islamexperten, dat naast zijn formele opdracht om kennis van de leefwereld van jongeren, duiding rond de islamitische waarden en normen en over het hoe en waarom jongeren radicaliseren op maat voor scholen, CLB's of NAFT-begeleiders..; te voorzien, ook een bredere werking heeft met o.a. publieksbrede webinars;
    - het Centrum Islamonderwijs (CIO), dat binnen zijn decretale opdracht[3] ook al veel van deze zaken behartigt, zoals het aanbieden van vormingen aan leerkrachten islam, maar ook aan geïnteresseerden in de opleiding en/of de job van islamleerkracht informatie aanbiedt en zodoende ook wel zal zien welke kandidaat er beter geschikt zou zijn als imam dan als islamleraar (een verschil dat levensbeschouwelijke instanties duidelijk moeten maken aangezien een godsdienstles geen catechese is);

- de Sharepoint van het CIO, dat als platform lesmateriaal ter beschikking stelt zowel voor formeel als informeel islamonderricht;
- de huidige al bestaande specialisaties islam binnen de universitaire bachelor in de theologie en de religiewetenschappen en de master in de wereldreligies, optie islamitische theologie en godsdienstwetenschappen.

In hoeverre vinden we met een dergelijk initiatief als zijnde het oprichten van een Vlaamse variant van dat Franstalige islaminstituut dan niet opnieuw het warm water uit door een instituut in te richten waarvan vele taken vandaag al gebeuren binnen de schoot van andere organisaties/initiatieven?

4. Minister Somers heeft de opdracht gegeven om in eerste instantie een aantal actoren in een platform samen te brengen.

   a) Is dit platform ondertussen al samengekomen? Zo ja, wat is daar exact besproken? Zo niet, wanneer worden de eerste vergaderingen dan gepland?

   b) De minister vermeldde al enkele partners die hij binnen dit platform wil verzamelen. I

      Is er al een (volledige) lijst met de namen en hoedanigheden van de exacte partners die eraan (zullen) deelnemen? Wie zal daar de voorzitter/gespreksleider zijn: de minister zelf, een vertegenwoordiger uit diens kabinet of wordt dit gedelegeerd aan een andere instantie? Wat zal de rol zijn van het departement Onderwijs? Zijn zij uitgenodigd als gesprekspartner of als (mede-)gespreksleider?

   c) Wat is het exacte doel van dit platform? Zullen zij effectief al een kant-en-klaar initiatief uitdenken of is dit veeleer een inspiratiegroep of klankbordgroep?

   d) Wat is de timing betreffende het opleveren van conclusies uit dit platform?

5. Vermoedelijk zullen de genoemde vertegenwoordigers van de Vlaamse moslimgemeenschap en islamexperts in dit platform bekende personen zijn die wel vaker in Vlaamse media te zien zijn als er bepaalde kwesties rond de islam besproken worden (personen zoals bv. Khalid Benhaddou). Meestal gaat het dan om moslims van meer gematigde aard, die publiek een niet-letterlijk perspectief van de islam propageren en die in de media dan ook vaak geframed worden als meer "gematigde Europese moslims". Probleem is dat zulke vertegenwoordigers bij een groot deel van de moslimgemeenschap, en vooral bij letterlijk-gelovige of radicale moslims, geen gezag hebben.

   In hoeverre verwacht de minister dat dergelijke initiatieven dan ook succes zouden kunnen hebben bij de brede moslimgemeenschap, waar een zeer groot deel wel nood heeft aan imams maar niet moet weten van 'Vlaamse imams'? Als ze een Vlaamse imamopleiding op zich al geen goed idee vinden omdat die te Westers zou zijn, waarom zouden ze dan wel overtuigd worden door flankerende initiatieven die opgezet worden van overheidswege om die opleiding verder te "faciliteren"?

6. a) De genoemde meer gematigde vertegenwoordigers hebben vaak ook weinig gezag bij die mensen die thans achter het EMB zitten. Want het is een publiek geheim dat het bestuur van het EMB vol zit met mensen die in hun handelen gestuurd worden vanuit Turkije en Marokko. Doch als puntje bij paaltje komt, blijft de verantwoordelijkheid van die imamopleiding toch nog altijd bij het EMB en vzw AFOR.

Wat als het EMB en AFOR als (mede-)inrichter van die Vlaamse imamopleiding eigenlijk zelf het nut niet zouden zien van dergelijke flankerende en faciliterende initiatieven of, zelfs nog erger, vijandig zouden staan ten opzichte van dergelijke initiatieven vanwege de Vlaamse overheid?

b) Men zou kunnen opperen dat met de procedure tot intrekking van de erkenning van het EMB die gestart wordt door minister Van Quickenborne, dat dit een probleem zou zijn dat zichzelf zal oplossen na verloop van tijd. Doch niks is minder waar aangezien het EMB niet rechtstreeks instaat voor die imamopleiding, maar wel via de vzw AFOR. Tenzij die bevoegdheid van AFOR zal afgenomen worden door de minister van Justitie in het kader van een algemene intrekking van het EMB, blijft het AFOR die aan zet is. Het is - naar ik begrijp - niet omdat het EMB niet meer erkend zou worden, dat per se vzw's die in de schaduw van dat EMB staan zullen geschorst worden (cf. voor het leerplichtonderwijs blijft het Centrum Islamonderwijs de erkende instantie van het islamitisch godsdienstonderwijs, zelfs bij een intrekking van de erkenning van het EMB).

Wil dat dan toch zeggen dat men op het federale niveau eerst ook korte metten moet maken met de eigenaardige situatie m.b.t. AFOR alvorens men op Vlaams niveau kan beginnen denken aan flankerende, faciliterende initiatieven?

7. Ten slotte is er ook nog een politiek-institutioneel kantje. Men kan volop discussiëren over het feit of het wel de rol is van de federale dan wel Vlaamse overheid om in opleidingen te voorzien en faciliteren om bedienaars van de islamitische eredienst op te leiden. Dat debat hebben we met onze fractie al meermaals gevoerd en de minister kent ter zake het standpunt van onze fractie. Maar nu zitten we met het element dat eigenlijk de Vlaamse overheid (of althans een van haar ministers) nu denkt initiatieven te moeten nemen omdat het gerommel tussen het EMB, AFOR en de federale overheid blijft aanhouden. Eigenlijk zou Vlaanderen hier met dit initiatief van minister Somers dus moeten opdraaien voor een doodlopende zaak waar de federale regering voor bevoegd is, maar wat ze zelf niet gebolwerkt krijgt door de nalatigheid en obscuriteit van de vzw AFOR.

   Hoe evalueert de minister dit? Waarom neemt de minister dus ten gronde dit initiatief waarbij we eigenlijk meer een mislukte taak van het federale niveau dienen te depanneren? Is er met dit voornemen überhaupt zelfs overleg gepleegd met het federale niveau, of komt omgekeerd het voornemen om dit op poten te zetten net uit federale hoek?

[1] Schriftelijke vraag nr. 421 (2021-2022)

[2] Vraag om uitleg nr. 2097 (2021-2022) over *de verdere aanpak van moslimvraagstukken in Vlaanderen en de totstandkoming van de imamopleiding* van Nadia Sminate aan minister Bart Somers

[3] https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=12310

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Bart Somers (269), Ben Weyts (481)

BART SOMERS
VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

GECOÖRDINEERD ANTWOORD
op vraag nr. 269 van 8 april 2022
van **KRISTOF SLAGMULDER**

---

1. In de Beleidsnota Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering 2019-2024 staat het basisprincipe geformuleerd dat "*het omgaan met nieuwe vraagstukken respectvol luisteren vraagt naar alle argumenten, in dialoog gaan, een constructief debat voeren, draagvlak creëren, bruggen bouwen en sensibiliseren. De overheid moet hierbij steeds de fundamentele rechten en vrijheden garanderen en deze zelf ten aanzien van de burger te allen tijde respecteren."* Het is vanuit dit uitgangspunt dat ik initiatieven in dit kader wil ondernemen om aan de slag te gaan met de geleerde lessen en de aanbevelingen zoals geformuleerd in het CIRRA-rapport.

2-4. De bedoeling is om voor de verdere concretisering van de aanbevelingen van het CIRRA-rapport een platform te faciliteren vanuit bovenstaand basisprincipe vervat in mijn beleidsnota. De invulling van het platform qua proces, samenstelling, opdrachten en timing bevindt zich momenteel nog louter in een verkennende fase.

   De idee van een platform is gebaseerd op een aanbeveling uit het CIRRA-rapport: '*Om te komen tot een goede vooropleiding, imamopleiding en professionaliseringstraject is het creëren van draagvlak essentieel. Dit is een werk van lange adem en vereist betrokkenheid en vertrouwen vanuit alle geledingen en groepen binnen de islamitische gemeenschappen.'.*

5-6. De bevraging van de moskeeën van Vlaanderen die de basis vormden voor de aanbevelingen van het CIRRA-rapport is duidelijk: er bestaat binnen de moslimgemeenschap een draagvlak in Vlaanderen voor een Vlaamse imamopleiding. Er zal hierin worden verkend wat de flankerende en faciliterende rol van de Vlaamse overheid kan zijn. Voor wat betreft de Afor-imamopleiding heeft de federale minister van justitie in 2021 de subsidies hiervoor stopgezet omdat deze opleiding een slag in het water bleek te zijn. Het afgelopen 2 jaar hebben zowel de KU Leuven, die het seculiere luik verzorgde van de Afor-imamopleiding alsook stemmen binnen de moslimgemeenschap publiekelijk kritiek geuit over deze weinig succesvolle Afor-opleiding die onder de verantwoordelijkheid van het EMB werd opgericht.

7. De organisatie van een imamopleiding is een bevoegdheid die exclusief toebehoort aan de moslimgemeenschap zelf. Maar dit sluit niet uit dat de overheid, zonder zich in te laten met de inhoud van de opleiding gelet op het principe van scheiding tussen kerk en staat, wel een faciliterende rol hierin kan opnemen. We hebben als Vlaamse overheid bevoegd voor lokale geloofsgemeenschappen er alle belang bij dat in onze erkende als niet-erkende Vlaamse moskeeën imams actief zijn die in onze samenleving opgegroeid, ingebed en opgeleid zijn. De huidige en jarenlange praktijk waarbij in het buitenland opgeleide imams actief zijn in Vlaamse moskeeën is niet meer houdbaar. In het nieuwe Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 is het voor erkende lokale geloofsgemeenschap verboden om een bedienaar van de eredienst bezoldigd door een buitenlandse overheid tewerk te stellen.